

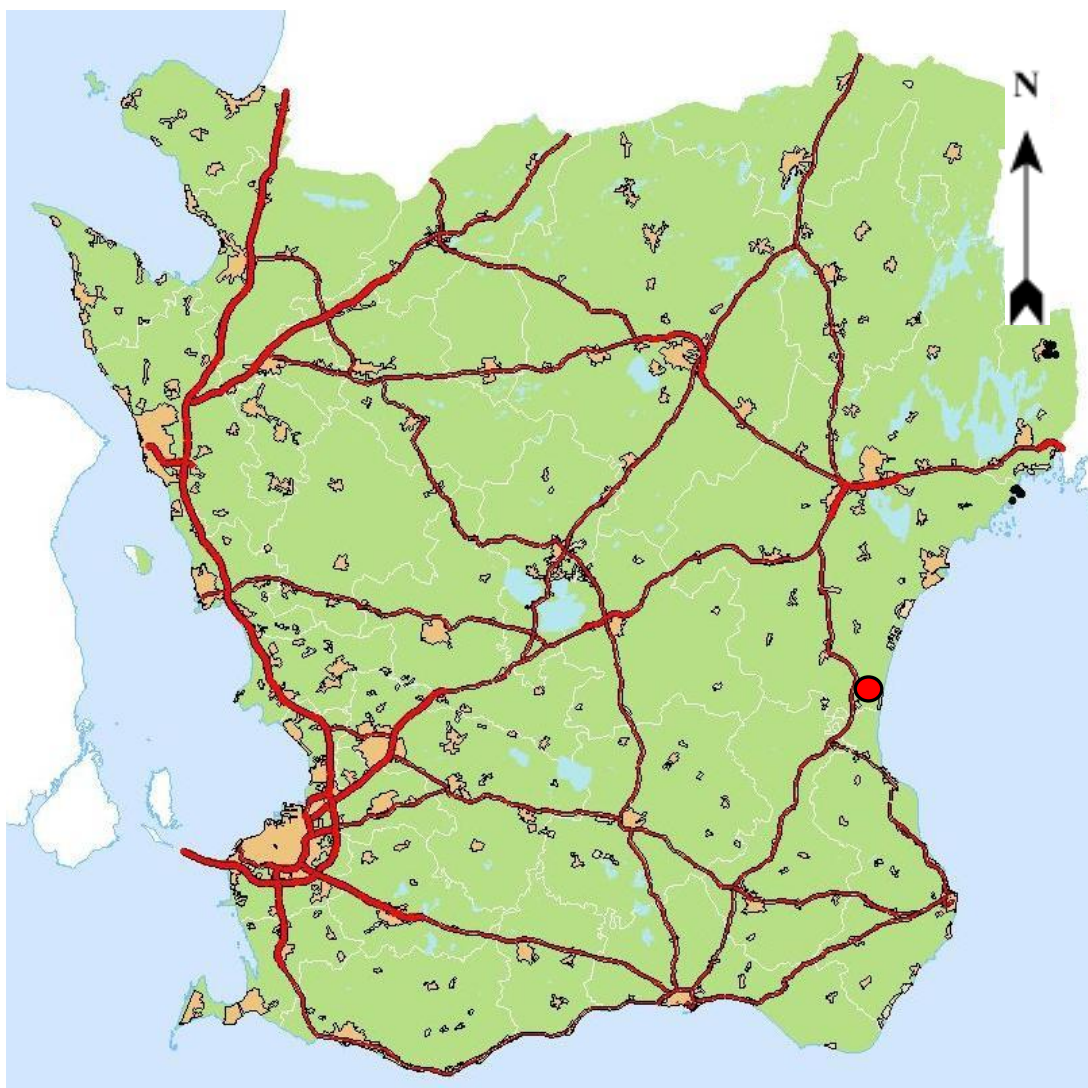
Länsstyrelsen
Skåne

BILAGA 4

Naturreservatet Fästan

Kristianstad kommun

Den röda cirkeln anger naturreservatet Fästans ungefärliga läge. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Fastställt	2017-10-17
Diarienummer	511-32068-2016 1290-262
Planförfattare:	Gunilla Davidsson Lundh
Beställningsadress:	www.lansstyrelsen.se/skane
Copyright:	Länsstyrelsen Skåne län
Omslagsbild:	Svart fläckig blåvinge, foto av Jan Andersson
Foto:	Planförfattaren om inget annat anges

Innehållsförteckning

Inledning	6
1 SYFTET MED NATURRESERVATET	7
2 BESKRIVNING AV OMRÅDET	8
2.1 Administrativa uppgifter	8
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	9
2.2.1 Geomorfologi och hydrologi	9
2.2.2 Historisk och markanvändning och kulturhistoria	9
2.2.3 Biologi	12
2.2.4 Friluftsliv	14
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	14
3 ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER	15
3.1 Övergripande mål och generella riktlinjer och skötselåtgärder	15
4 PLANERINGSOMRÅDEN MED MÅL OCH ÅTGÄRDER	18
4.1 Planeringsområde B - Naturbetesmark	18
4.2 Planeringsområde S - Skog	22
4.2 Planeringsområde Ö - Övrig mark	25
5 FRILUFTSLIV	26
5.1 Tillgänglighet, parkering, gränsmarkering och informationsskyltar	26
6 JAKT OCH FISKE	27
7 TILLSYN	27
8 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	28
8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	28
8.2 Revidering av skötselplanen	28
8.3 Uppföljning av kostnader	28
9 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	29
10 RÖDLISTADE ARTER	32
11 KÄLLOR	34
11.1 Litteratur	34
11.2 Kartor, databaser och hemsidor	35
11.3 Muntliga kontakter	35

BILAGOR

- A. Naturreservatets avgränsning samt anläggningar
- B. Planeringsområden

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

Träd- och buskrik betesmark i västra delen av området med inslag av ljunghed.

1 Syftet med naturreservatet

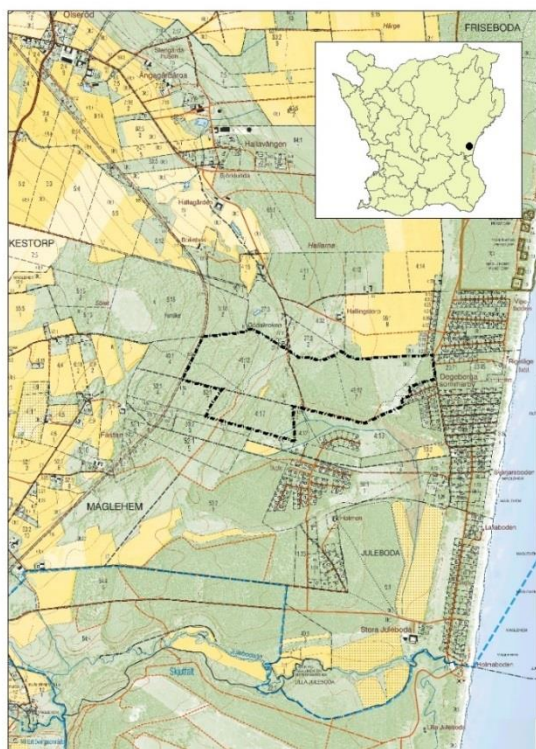
Syftet med naturreservatet är att:

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer samt att skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Områdets ädellövskog och betesmarker med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Karaktären av mosaikartade betesmarker med varierad öppenhet ska bibehållas och i förekommande fall restaureras. Syftet är dessutom att under enklare former tillgodose behovet av områden för friluftslivet och upplevelser av områdets naturmiljöer och kulturlämningar.

Syftet uppnås genom att:

- fortsatt och utökad beteshävd med nötkreatur i första hand,
- bevara och utveckla bryn och buskage på de öppna markerna,
- restaurering av ohävdade betesmarker,
- återskapa sandblottor,
- eventuell naturvårdsbränning på gräsmark i restaureringssyfte,
- skogen sköts med naturvårdsinriktade åtgärder för att på sikt skapa naturskogar med en naturlig intern dynamik med kontinuerligt stort innehåll av gamla träd och död ved,
- lövskogen betas där så är lämpligt,
- tall- och granskog avverkas och omförs till betesmark,
- bevara områdets hydrologi
- nödvändiga åtgärder vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter samt särskilt skyddsvärda arter som är knutna till livsmiljöer som ingår i EU:s habitatdirektiv.
- angöringsplatser med information om naturreservatet samt stängselövergångar anordnas.

Naturreservatet är markerat med svartstreckad linje på fastighetskartan. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Fästan
Kommun	Kristianstad
DOS-ID	1013398
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga A)
Fastigheter	Maglehem 49:12 och 4:17
Markägarkategori	Privat
Läge	ca 1,5 km nordöst om Maglehems by
Kartblad	Ekonomiska kartor: 2D6j
Koordinat centralpunkt	x: 448557 y: 6181944 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	Skånes sediment och horstområde
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne
Areal	ca 50 ha

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Geomorfologi och hydrologi

Området är beläget nordöst om Maglehem och utgörs av ett variationsrikt landskap med bokskog, alsumpskog, blandlövskog samt igenväxande betesmarker vilka legat ohävdade i flera decennier. Det har fram till december 2016 även funnits ett större område med planterad tallskog på före detta betesmark samt ett mindre område med granskog men som nu har avverkats för att omföras till betesmark. Fuktighetsförhållandena är varierande med allt från torra sandhedar till fuktiga

sumplövskogar. Det finns även några mindre bäckar som rinner fram genom skogspartierna i centrala delen av området samt en mindre källa där grundvattnet från sluttningen trycker fram. Den västra delen av området utgörs av en till största delen bokskogsklädd sluttning och är en del av Linderödsåsens sydostliga del. Övriga delar utgörs bl a av igenväxande gräsmarker och skogsområden med tall- och lövblandskog av olika slag.

Framträngande stående grundvatten i ett område nedanför sluttningen.

Berggrunden utgörs till största delen av kvarts-fältspatrik sedimentär bergart (sandsten, gråvacka m.m) men längst i väster består den av kvarts-fältspatrik omvandlad bergart (gnejs, granitisk gnejs m.m.). Jordarten domineras av postglacial sand i den östra och mellersta delen medan den västra delen utgörs av sandig morän. Det finns även inslag med kärrtorv och urberg på några mindre partier.

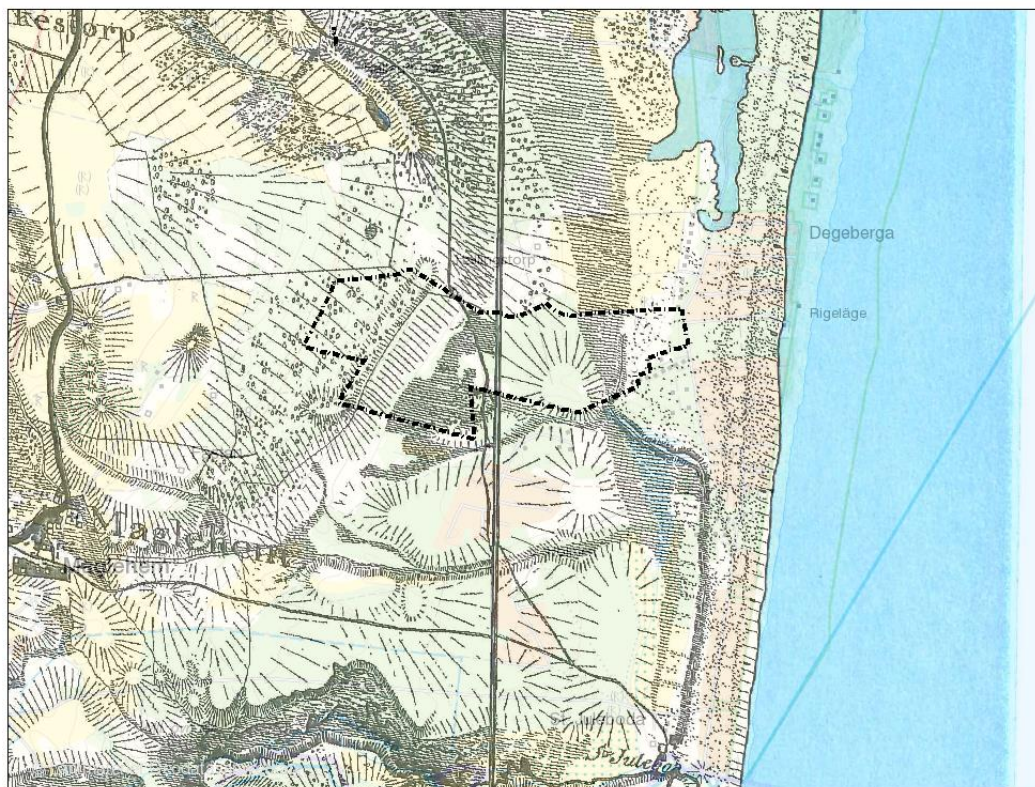
2.2.2 Historisk och markanvändning och kulturhistoria

Enligt en äldre historisk karta över Maglehems by från 1807-1808 var området beläget i den norra vängen av byns marker och utgjordes av ängsmark, skog och åker på sandjord. Enligt beskrivningen till kartan anges den västra delen av det aktuella området som "Östre Skog" men det framgår inte vilken typ av skog det var mer än att det delvis var "kärrskog". Idag utgörs den del av området som ligger inom naturreservatet av bokskog med inslag av alkärr. I övrigt anges markerna inom området som "Äng å kåla lyckorne" samt "Sandjord i kåla Lyckorne". Området längst i öster anges som "Utmark till Maglehems by". Byns marker var indelade i tre vångar och inom varje vång fanns det gödslad åker, sandjord, sandjord i lyckor samt ängsmark. Enlig handlingarna fanns det bara ett litet område med utmark, det som ligger inom reservatet, samt ett område som anges som skog. För att få tillgång till mer betesmark till betesdjuren har troligen de marker som anges som sandjord i lyckor legat i träda periodvis och då brukats som betesmark.

Utsnitt från karta från år 1807. Beige=sandlyckor, gult= gödslad åker och grönt= ängsmark med några undantag. Det något ljusare gröna område längst i öster utgörs av utmark och det gröna området på slutningen är angivet som skog (Östre skog).

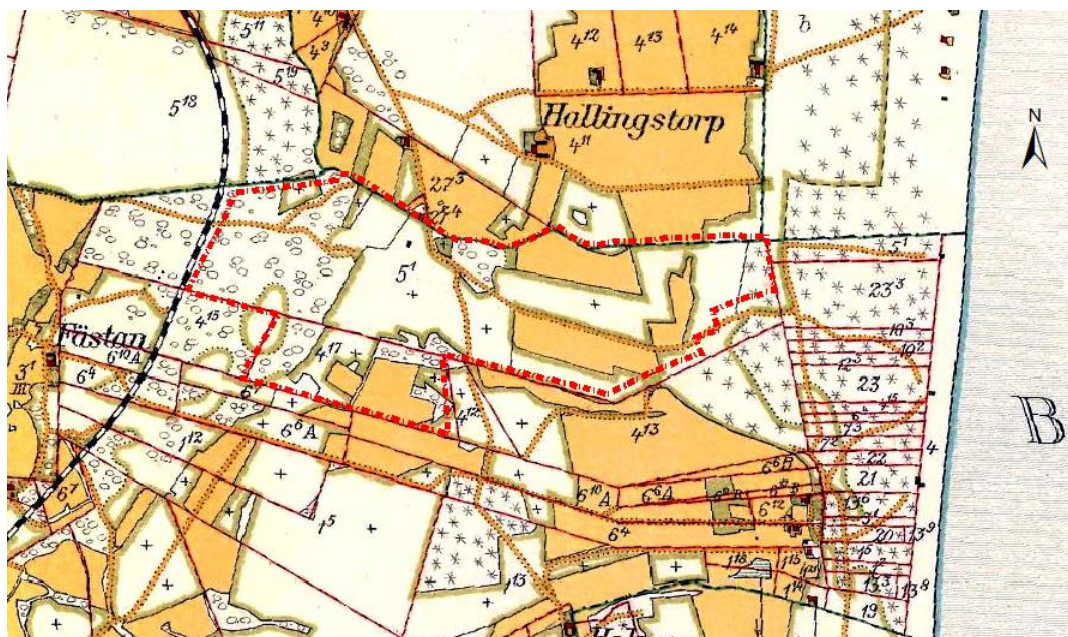
Skånska rekognosceringskartan från 1812–20 visar på att området till största delen utgjordes av öppen mark. Den västra slutningen var dock lövträdsbeksld (troligen av bok) samt kärrpartiet i centrala delen. Det stora sammanhängande kärrmarksområdet norr om området sträckte sig in

Skånska Rekognosceringskartan från 1812–20. Svartstreckad linje anger naturreservatets gräns. Täta tvärestreckade områden = kärrmark, cirklar / ovaler= lövträd, prickigt=sandig mark, glesa streck=höjdkurvor.

områdets östra del. Idag utgörs kärrmarkerna av al- och björksumpskog (västra området) och öppen frisk till fuktig gräsmark (östra området). Området längst i öster är angett som sandig mark.

Enligt gamla ekonomiska kartan från 1926–34, även kallad Häradsekonomska kartan, är områdets västra del angett som lövskog och kärrmarken i centrala delen har omförs till åkermark. Den forna ängsmarken har till stor del omförs till betesmark och vissa delar, framförallt i östra delen brukas som åkermark. Ett litet område i nordöstra delen är markerad som barrskog, troligen tall.

Gamla ekonomiska kartan från 1926-34 visar på att stora delar av området var öppet. Rödstreckad linje=reservatsgräns, gul färg=åker, vita mark med grön kant=betesmark, cirklar=lövträd, stjärnor=barrträd.

Flygbild från 1940-talet visar också på ett öppet landskap och att det fanns inslag med sandblottor (ljusa partier i sydöstra delen).

Flygbilden från 1940-talet visar också på ett till största delen öppet landskap. Sluttningen i västra delen var skogklädd, troligtvis bokskog, med inslag av öppna partier som överensstämmer med dagens förekomst av alkärr. Vidare ser man att det fanns inslag med blottad sand i östra delen vilket det fortfarande finns fast i mindre omfattning. Enligt uppgifter¹ har området betats med nötkreatur fram till slutet av 1960-talet och då ingick även bokskogen på sluttningen i betesfällan. Därefter betades området med ett fåtal hästar fram till mitten av 1980-talet. 1951 planterades tallskogen som nu är avverkad.

Det finns gamla grova träd av bok lite här och var i område. Dessa träd är viktiga naturvårdsträd.

Genom studier av äldre kartmaterialet kan man således belägga att området har en lång kontinuitet som trädbärande mark på den västra sluttningen, troligen bok, och att stora delar av området har brukats som åker-, betes- och ängsmark. Den långa kontinuiteten som naturlig fodermark (ängs- och betesmark) syns i fältskiktet som fortfarande hyser flera hävdgynnade arter.

Enligt Riksantikvarieämbetets fornsök finns det fornlämningar inom området som visar på att markerna brukats under en mycket lång period. Den västra delen anges som fossil åkermark med röjningsrösen, åkerhak och terrasser och i östra delen en boplatz utan synlig anläggning från stenålder/bronsålder/järnålder.

2.2.3 Biologi

Fästan är tillsammans med övriga marker runt Maglehemstrakten väldokumenterade vad gäller artgruppen dagfjärilar. Vid en inventering som utfördes mellan åren 2001–2010² visade det sig att området runt Maglehem, tillsammans med två andra områden i Skåne, utgör en ”hotspot” för dagfjärilar. I dessa områden observerades mer än 50 olika arter av dagfjärilar. Naturreservatets mosaikartade karaktär med allt från öppna till buskrika gräsmarker med ett artrikt fält- och buskskikt, skogsmarker av olika slag samt en variation i fuktighetsförhållanden med torra, friska och fuktiga marker skapar förutsättning för en rik biologisk mångfald. Den rika förekomsten av stengården, längs vilka det växer blommande buskridåer, skapar ett bra mikroklimat och bra förutsättningar för en rik fjärilsfauna. I området, inklusive de marker som gränsar till naturreservatet i söder, har det påträffats 26 rödlistade fjärilsarter, både arter som förekommer på

¹ Muntliga uppgifter från Orvar Johansson

² Inventeringsresultaten redovisas i boken *Dagfjärilar i Skåne 2001–2010* av Anders Ohlsson och Magnus Wedelin.

de öppna betesmarkerna och arter som förekommer i ädellövslogen. T ex förekommer den hotade och fridlysta arten svartfläckig blåvinge (NT) som är beroende av backtimjan för sin överlevnad och busksnabbvinge som bara påträffats på ett fåtal platser i Skåne. Det finns flera hotade arter i och strax utanför området som är knutna till sandiga marker, bl a sandödla (VU), fransig stjälskröksvamp (EN), liten jordstjärna (VU), myrlejon (larv av myrlejonsländor) och den mycket ovanliga dyngbaggen månhornbagge (VU).

Områdets mosaikartade miljö skapar även förutsättningar för ett flertal fågelarter. Arter som kan påträffas i området är bl a sommargylling, mindre hackspett, gärdsmåg, entita, taltrast, bofink, stenkäcka, nötväcka, gransångare, ärtsångare, trädpiplärka, lövsångare, ladusvala, rödstjarta, svartvit flugsnappare, gök och hämpling.

Även om områdets betesmarker inte hävdats på flera decennier och igenväxningen gått långt så finns det rester kvar av en hävdgynnad flora, både torrängsarter och arter som är knutna till friska marker. Exempel på arter som förekommer är stor sandlila (EN), hedblomster, trift, borsttåtel, jungfrulin, gullviva och brudbröd.

Sandödla (hona). Foto: Per Nyström

Stor sandlila (VU)

Skogsnätfjäril

Delar av bokskogen har ett fint lundartat fältskikt med arter som blåsippa, tandrot, storrams, lungört, gulplister, skogsbingel, ramslök, sårläka, sankt Pers nycklar, lundelm och trolldruva. Det förekommer partier med äldre grova bokar, enstaka äldre ekar i brynzonen, kärrpartier med äldre al med sockelbildning samt grova gamla hasselbuketter, men överlag är skogen förhållandevis ung i området.

Det finns inslag med gamla grova träd av bok och ek i området.

Området ligger i en trakt med flera naturreservat (naturreservaten Drakamöllan, Møllegården, Kumlan, Björshus, Lillehem samt Friseboda) som hyser höga biologiska värden och flertalet hotade arter. Många av dessa arter är kopplade till betesmarker och torra sandiga miljöer. Fästan är ett viktigt område för att länka samman dessa områden och kan fungera som en spridningslänk mellan de i väster liggande områdena och Frisebodaområdet i öster.

2.2.4 Friluftsliv

Områdets närhet till Maglehems tätort och Degeberga sommarby gör det till ett värdefullt strövområde. Området gränsar även till den gamla banvallen som idag utgörs av ett promenad- och cykelstråk. Det finns idag flera stigar genom området som används flitigt av besökare men många av dessa håller på att växa igen. Besökare når lättast området från östra delen vid Degeberga sommarby eller från banvallen via en väl upptrampad stig genom bokskogen som leder ner till de öppna markerna.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

Nedan redovisas några exempel på vad som kan påverka området negativt, men det är inte en fullständig redovisning.

Det största hotet för områdets fjärilsfauna och den hävdgynnade floran är den pågående igenväxningen och avsaknaden av bete. Ett rikt fältskikt och ett välutvecklat buskskikt som skapar ett bra mikroklimat och god födotillgång för insekter överlag är viktigt. En alltför kraftig röjning av buskskiktet kan missgynna insektsfaunan. Vid restaureringsåtgärder är det därför viktigt att lämna bärande och blommande buskar i tillräcklig omfattning, t ex längs stengärden och kantzoner. Flera sandmarksarter är beroende av att det finns sandblottor och missgynnas om fältskiktet sluter sig helt.

Blommande bryn är bra för fjärilar men behöver hållas efter så att det inte sprider sig in på de öppna markerna.

Största hotet mot de naturvärden som är knutna till bokskogen är ett rationellt skogsbruk. Skogen kan även påverkas negativt om bokalgsvampen (*Phytophthora* spp.) får fotfäste i området. Svampen angriper alla typer av träd men särskilt bok verkar vara extra känslig. Om skogen angrips riskerar stora arealer bokskog att vara död inom en kort period.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder

3.1 Övergripande mål och generella riktlinjer och skötselåtgärder

Målet är att bevara, restaurera och utveckla en stor del av områdena som tidigare betats till ett mosaikartat betesmarksområde med inslag av sandblottor, blommande buskar, träd och välutvecklade bryn. Det övergripande målet för bokskogen är att den på sikt ska domineras av gammal ädellövskog där bok är det dominerande trädslaget. Områden med al och blandlövskog ska utvecklas till äldre skogar med rik tillgång på död ved. De östra betesmarkerna på sandig mark ska till största delen vara öppna med inslag av sandblottor och skogsdungar medan de västra betesmarkerna på frisk till torr mark ska utgöras av träd- och buskrik mark med välutvecklade bryn- och kantzoner.

Alla skogsområden lämnas till största delen utan åtgärd för att på sikt utvecklas till en naturskog genom naturlig intern dynamik, dvs en skog med varierad åldersstruktur och kronslutenhet, rik tillgång på död ved samt en rik flora och fauna. I vissa fall kan det dock bli aktuellt med åtgärder för att gynna utvecklingen av vidkroniga träd och flerskiktning samt för att öka mängden död ved.

Friluftslivet ska utvecklas med hänsyn till områdets naturvärden och hotade arter. Områdets tätortsnära läge gör det till ett viktigt "närnaturområde" och ska även fortsättningsvis kunna användas av de kringboende som ett strövområde. Det ska finnas övergångar/grindar på lämpliga ställen för att underlätta framkomligheten i området.

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med naturreservatet och ska ske utifrån naturvårdsaspekter. För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas.

För skogen innebär det att:

- Inget skogsbruk bedrivs. Skogen ska ha en naturlig karaktär med stor variation i trädslag, ålder och struktur. Gamla träd, död ved i olika nedbrytningsstadier, ihåliga eller skadade träd och träd med röta ska förekomma rikligt i alla biotoper, oavsett det dominerade trädslaget.
- Äldre bokskogsbestånd och fuktiga lövskogsbestånd lämnas för att utvecklas genom naturlig intern beståndsdynamik men om det bedöms som nödvändigt för att gynna hotade arter kan det bli aktuellt med friställning av äldre träd och ersättare till dessa samt skapande av död ved.
- All lövved som framkommer naturligt eller efter åtgärder lämnas inom naturreservatet.
- Granbestånden och ung tallskog avverkas och virket bortförs.
- Arter som är främmande för området ska bekämpas (sykomorlön räknas ej som främmande art).
- Träd eller grenar som utgör fara för friluftslivet eller försvårar framkomligheten kan tas ner och lämnas på plats.

För betesmarkerna innebär det att:

- De ska skötas med naturvårdsinriktad beteshävd, vilket innebär att användning av gödselmedel, avmaskningsmedel, jordförbättringsmedel och kemiska bekämpningsmedel inte får ske då dessa verkar utarmande på flora och faunan (förbjudet enligt föreskrifterna).
- Betesdriften bör ske med nötkreatur i första hand. Får betar mer selektivt vilket missgynnar ett blommande fältskikt och får endast användas i ett restaureringsskede för att få bukt med igenväxning av buskar.
- Betesperioden ska anpassas till de naturvärden som finns på marken men omfattar normalt tiden från början av april till slutet av november. Ett varierat betestryck och betesperiod är önskvärt med tanke på fjärilsfaunan. Detta kan ske genom att senarelägga betespåsläppet vissa år eller att undanta delar av en betesfälla från bete. Detta gynnar insekter som då får

större tillgång till pollen- och nektarproducerande växter. Enstaka år kan man ersätta bete med slätter alternativt bränning om det bedöms som svårt att få de mest värdefulla delarna betade. Det avslagna materialet ska tas bort.

- Med tanke på dynglevande insekter är det viktigt att begränsa användningen av avmaskningsmedel för att förhindra att dynga med rester av avmaskningspreparat kommer ut i betesmarkerna. Användningen av avmaskningspreparat ska därför ske restriktivt enligt behovsanpassad modell, dvs när parasitangrepp konstaterats. Särskilt viktigt är det att undvika avmaskning strax innan betespåsläpp på våren/försommaren. Därför ska betesdjur som har avmaskats inte släppas på betesmarken innan de genomgått en karantän på ca två veckor (dvs i stall eller bete på kulturbetesmark). Djur som behandlats med långtidsverkande preparat (Bolux) får inte beta på markerna.
- Tillskottsutfodring får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning.
- Igenväxningsvegetation i form av sly ska hållas efter genom löpande röjningsåtgärder. Videbuskar, framförallt hanplantor eftersom det är de som producerar pollen, och blommande träd och buskar ska gynnas vid skötselåtgärder. Röjningsmaterialet ska tas bort från de röjda ytorna eller eldas upp på platsen. Enstaka högar med ris, grövre grenar och stammar kan dock ligga kvar som faunadepåer i solbelysta lägen till fördel för insektslivet och groddjur.
- Hägnaderna bör i första hand utgöras av eltråd och ekstolpar.
- Sandblottor skapas och bevaras genom mekanisk störning. I de delar som redan har en lågvuxen och örtrik vegetation ska sandblottorna vara småskaliga, ca 50–200 m², medan nyrestaurerad mark kan utsättas för mer storskaliga störningar som en restaureringsåtgärd.
- På marker med riklig förnaansamling kan naturvårdsbränning tillämpas på senvintern eller tidig vår. Bränd mark är dessutom positivt för sandmarksinsekterna eftersom svart mark håller värmen bättre. Bränning ger i regel ett örtrikare fältskikt som gynnar flera insekter. Brandgator skapas mekaniskt och kan kombineras med de mekaniska störningar som ändå ska utföras för att skapa sandblottor.
- Våtmarken för groddjur ska inte fungera som dricksvatten för betesdjur eftersom det då finns stor risk att det blir för mycket spillning i vattnet och därmed dålig vattenkvalitet för groddjuren.

För övriga marker innebär det att:

- Gräsmarker som ligger utanför betesfälla ska hållas öppna genom olika skötselåtgärder och olika störningar för att gynna sandmarksarter bör utföras. Behöver nödvändigtvis inte vara årlig skötsel.

4 Planeringsområden med mål och åtgärder

Naturreservatet har delats in i tre olika planeringsområden, se bilaga B. Ett planeringsområde kan vara uppdelat i flera delområden.

- Planeringsområde B – Betesmark
- Planeringsområde S – Skog
- Planeringsområde Ö – Övrig mark

4.1 Planeringsområde B - Naturbetesmark

Delområde B1: Öppen sandig betesmark (17,1 ha)

Delområde B2: Buskrik betesmark (9,1 ha)

Beskrivning av delområdena

Delområde B1: marken domineras av ohävdad torr sandig mark. Den östra delen utgörs till största delen öppen sandhed med inslag av talldungar och den västra delen utgörs av ett hygge efter att ung tallskog avverkats vintern 2016. Mellan dessa områden finns en sänka i nord-sydlig riktning som utgörs av frisk till fuktig mark med tuvtåtel, kärrtistel, knapptåg och enstaka salixbuskar och det finns spår av ett grunt dike som löper genom området. Detta område kan lämpa sig för att anlägga småvatten för att gynna hotade groddjur, antingen strandpadda eller långbensgroda. Fältskiktet i det öppna området i östra delen är förhållandevis artfattigt och domineras av sandstarr och rödven med inslag av fårsvingel, borsttåtel, trift och sandstarr. Längst i väster finns en mindre dunge med äldre tall som sparats i samband med avverkningen 2016. Hygget genomskärs av en ledningsgata (högspänningsledning) och i denna förekommer visst uppslag med ärtörne. Den är till största delen en luftledning men en mindre del ligger nedgrävd (på 70 cm djup). Där ledningen är nedgrävd ska inga stubbar brytas och inga sandblottor ska grävas där.

I bakgrunden syns tallskogen som avverkades vintern 2016. I mitten av bilden syns fuktstråket.

Ungt bestånd av tall inom delområde B1 som nu avverkats och ska restaureras till betesmark.

*Det finns inslag med sandblottor och partier med ett tunt fältskikt med borsttåtel inom delområde B1.
Fotot är taget 2012.*

Delområde B2: marken utgörs av ohävdad frisk till torr mark som till stora delar är kraftig igenväxt med både buskar och träd. Två områden utgörs av hygge efter att gran avverkats vintern 2016. För att underlätta stängseldragningen har områden med mer skoglig karaktär tagits med i betesfällan, framförallt i östra och nordvästra delen. Dessa är inte prioriterade för restaurering men kan på sikt öppnas upp och övergå till mer öppen mark. Öster om granhygget i södra delen finns ett fint stråk med gamla hasselbuskar som sen övergår i mer fuktig mark och lövsumpskog (S2).

Området genomkorsas av stenmurar längs vilka det förekommer värdefulla buskridåer. Ett stort sammanhängande område i centrala delen är till stora delar fortfarande öppet och utgörs av en ljunghed. Fältskiktet hyser rester av en hävdgynnad flora med arter som ljunghed, trift, hedblomster, backnejlika, puktörne, ängshavre, blodrot, fårsvingel, backglim, tjärblomster, blåmonke, backtimjan, brudbröd, bockrot, väddklint, gråfibbla, gullviva, vårbrodd, sommarfibbla samt enstaka exemplar av stor sandlilja.

För att underlätta för friluftslivet ska området delas in i två betesfällor, B2a och B2b, med utgångspunkt av stigen som leder genom bokskogen. På så sätt skapas ett stråk som ligger utanför betesmark.

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Delområde B1: ska utgöras av en till största delen öppen hävdad betesmark med inslag av sandblottor. Hygget efter den unga tallskogen ska omföras till betesmark. Det ska finnas inslag med dungar av äldre tallar samt inslag med ädellövträd och bärande buskar. Inom de låglänta delarna bör småvatten anläggas för strandpadda eller långbensgroda.

Delområde B2: ska utgöras av en hävdad mosaikartad betesmark med ett rikligt blommande fältskikt, stort inslag av blommande och bärande buskar, framförallt längs stenmurarna, samt ett välutvecklat bryn mot skogen. Området ska utgöra en bra livsmiljö för dagfjärilar. Granbestånd och täta igenväxningspartier som domineras av slån, hagtorn m.m. ska utgöras av betesmark. Inslag av solitära träd av ek, bok, ask och apel ska förekomma. På lång sikt kan mer skogliga delar i östra och nordvästra delen restaureras och omföras till öppnare områden.

Det stora öppna området inom delområde B2 utgörs av ljunghed med ett välutvecklat bryn mot skogen (foto Anders Ohlsson).

Målandikatorer

Alla betesmarker:

- Det ska finnas inslag med gamla och/eller grova träd och blommande buskar.
- Vegetationen i betesmarkerna ska domineras av hävdgynnade arter och det ska finnas inslag med ett blommande fältskikt fram till sensommaren till förmån för dagfjärilsfaunan.
- Förnaansamling och igenväxningsvegetation ska vara ringa.

Delområde B1:

- På de öppna delarna av området ska träd- och buskskiktet inte täcka mer än 10 % av dess areal.
- Det ska finnas blottad sand på ca 3–5 % av områdets öppna delar.
- Inslaget med dungar av träd- och buskar ska inte överstiga 15 % av betesfällans areal.

Delområde B2:

- Träd- och buskskiktet ska framröjas så att det utgör ett bra skydd och mikroklimat samt födokälla för dagfjärilsfaunan.

- Träd- och buskskiktet krontäckning ska inte utgöra mer än 30 % av områdets areal (exkl. de områden som inte är prioriterade för restaurering i första hand, se kartbilaga B).

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.1

Restaureringsåtgärder

Alla betesmarker:

- Uppsättande av nytt stängsel (elstängsel företrädesvis med ekstolpar).
- Ev. naturvårdsbränning för att få bort ansamling av gammal förna.
- Ev. indelning i fällor för att möjliggöra betesfredning i syfte att gynna ett blommande fältskikt. Beror till viss del på betestryckets omfattning och tidpunkt för betessläpp.

Delområde B1:

- Hopsamling av kvarvarande avverkningsrester samt brytning av tallstubbar på hygget efter avverknings av den unga tallskogen. Ingen brytning av stubbar där ledningen är nedgrävd.
- Ev. avverkning av lövträd som sparats i samband med avverknings av den unga tallskogen.
- Utglesning av trädungar där äldre knotiga tallar, enar och ädellövträd gynnas och enstaka unga ersättningsträd av tall framröjes.
- Mekaniska åtgärder i syfte att skapa sandblottor om det inte blir tillräckligt mycket blottad sand i samband med brytningen av tallstubbar. Inga sandblottor ska grävas där ledningen är nedgrävd.
- Ev. anläggning av småvatten för att gynna groddjur (strandpadda eller långbensgroda).
- Ev insädd av torrängsarter, förslagsvis sandstappsarter såsom tofsäxing, sandlilja och sandnejlika.

Delområde B2:

- Rójning och avverkning av träd och buskar enligt prioritering (se kartbilaga B). Buskar ska till stor del lämnas längs med stenmurar och bryn mot skogsmark för att skapa bra mikroklimat för insekterna. På vissa ställen behöver dock brynen ”tryckas” tillbaka något. Mindre grupper med buskar kan lämnas ute på öppnare områden och träd såsom apelf och ek kan friställas för att utvecklas till solitärträd.
- Friställning av äldre träd av bok inom de delar som är av mer skoglig karaktär. På lång sikt kan dessa delar öppnas upp ytterligare.
- Indelning i två betesfällor för att möjliggöra för besökare att ta sig från stigen genom bokskogen och vidare ut till markvägen eller stora grinden utan att behöva gå igenom betesmark.

Löpande skötselåtgärder

- Vid behov ska uppkommande sly röjas bort.
- Underhåll av sandblottor så att dessa inte växer igen men ett glest blommande fältskikt är positivt. Vissa sandblottor kan tillåtas växa igen om nya skapas på andra ställen.
- Betestrycket bör variera i tid och rum och ett blommande fältskikt ska eftersträvas under en stor del av betessäsongen för att gynna dagfjärilsfaunan.

- Ev. fällindelning för att reglera betestrycket.
- Slåtter/bränning enstaka år som alternativ eller komplement till betesdrift.
- Om grodvatten anläggs ska området runt dessa hållas fria från sly. Om det visar sig att betesdjuren förorenar vattnet bör tillfälligt stängsel sättas upp mellan april – juli för att hålla betesdjuren borta från vattnet.
- Extensiv skötsel av gräsmark som ligger mellan fällorna B2a och B2b för att hålla området fritt från igenväxningsvegetation.
-

4.2 Planeringsområde S - Skog

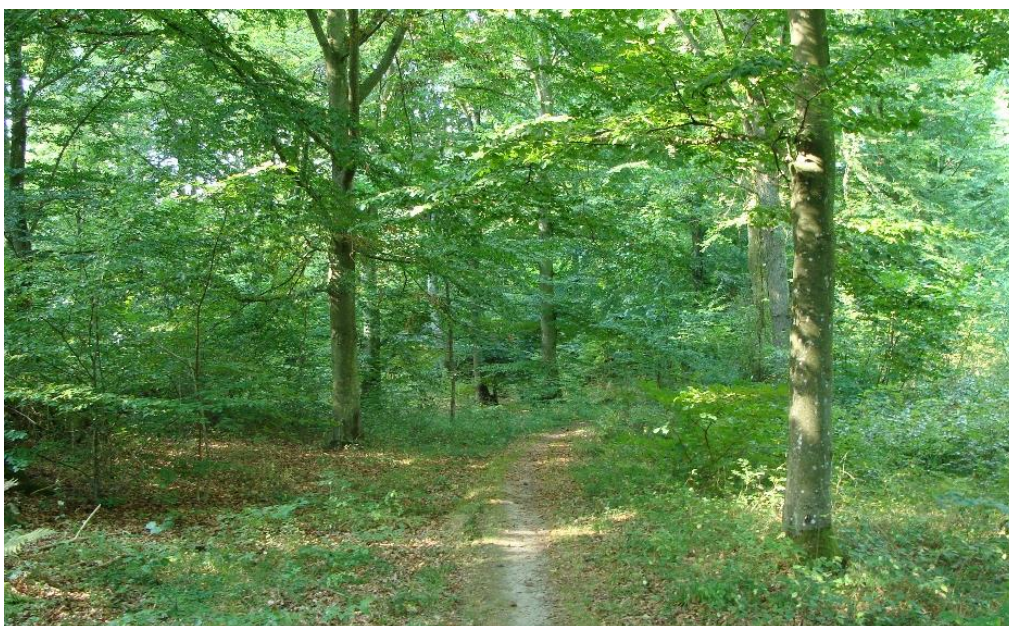
Delområde S1: Ädellövskog (11,4 ha)

Delområde S2: Lövsumpskog (5,6 ha)

Delområde S3: Blandlövskog (4,16)

Beskrivning av delområdena

Delområde S1: utgörs till största delen av medelåldrig ängsbokskog på den västra sluttningen som i väster gränsar mot den gamla banvallen samt ett litet område med äldre bokar nordväst om delområde B1. Bokskogen på sluttningen är tvåskiktad med inslag av enstaka ekar och en undervegetation med rikligt uppslag av björnbär samt hassel och asksly. I fältskiktet förekommer arter som gulplister, harsyra, buskstjärnblomma, stinksyska, blekbalsamin och träjon. Området i den sydvästra delen av sluttningen är av en annan karaktär med mer inslag av äldre träd av ek och bok samt avenbok, ask, al, björk, körsbär, hagtorn och hassel. Fältskiktet i detta område är bitvis mycket artrikt med en lundartad vegetation med arter såsom sårläka, storrams, ramlök och lungört. Det finns en lite stuga som ligger i anslutning till stigen i södra delen av delområdet.

Medelåldrig bokskog med riklig föryngring inom delområde S1. Det går en stig genom skogen från banvallen.

Delområde S2: utgörs av lövsumpskogar. I västra delen ligger den insprängd i bokskogsområdet och utgörs av alkärr. Alkärrret i östra delen av sluttningen är den finaste sumpskogen i hela området eftersom träden där har bildat socklar. Detta område har troligen en längre kontinuitet som träd bärande mark jämfört med de övriga sumpskogsområdena. Sumpskogsområdet i sydöstra delen utgörs av ung al- och björkskog med inslag av hassel, hagtorn och kaprifol.

Alkärrret i östra kanten av bokskogsområdet på sluttningen.

Delområde S3: området öster om markvägen utgörs av en blandskog med björk, rönn, körsbär, tall, ek, bok och slånbuskar. Väster om markvägen utgörs skogen dels av ett område där högväxta aspar dominerar samt områden med al, hassel, björk, körsbär med inslag av gamla grova bokar. Några mindre bäckar som torkar ut sommartid rinner fram i området. Längs i öster finns ett mindre skogsområde som domineras av tall varav ett flertal av dem är äldre och krokiga. I övrigt växer där björnbär, hassel och unga träd av björk och bok.

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Det långsiktiga målet är att områdets skogar ska hysa mycket naturskogsqualiteter såsom död ved, ihåliga träd, grova och gamla träd och ska utgöras av olikåldriga bestånd.

Målindikatorer

- Ädellövskogen ska vara flerskiktad med stort inslag av ihåliga och grova³ träd.
- Bok ska utgöra minst 50 % av grundytan inom bokdominerade områden.

³ Grova träd: träd över 80 cm diameter i brösthöjd.

- Gamla⁴ och eller senvuxna träd ska förekomma med minst 10 träd/ha inom samtliga delområden.
- Minst 30 m³/ha död ved ska finnas kontinuerligt i olika dimensioner och nedbrytningsstadier i form av lågor, högstubbar mm. inom samtliga delområden.
- Gran eller andra för området främmande trädslag ska inte förekomma.

Mindre bäck som rinner fram inom delområde S3 (väster om markvägen). Inslaget med hassel är rikligt.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.

Alla skogsområden ska till stor del lämnas orörda för utveckling med intern beståndsdynamik. Åtgärder kan dock utföras för att påskynda omföringen till ett naturskogslikande tillstånd eller för att gynna hotade arter.

- Friställning av gamla grova bokar och tallar inom *delområde S3*.
- Huggning och/eller ringbarkning av träd runt medelåldriga träd av bok och ek som har potential att utvecklas till grova träd med stora kronor samt friställning av unga ersättningsträd, *delområde S1 och S3*.
- Ev. kan luckor skapas i bokskogsbeståndet för att öka mängden död ved och för att få olika ljusförhållande vilket gynnar bokföryngring, *delområde S1*.
- Delar av skogsmarken kan ingå i betesfällan där det bedöms som lämpligt och praktiskt ur naturvårds- och stängselsynpunkt.

⁴ Gamla träd variera med trädslag: bok och ek >150 år, al >80 år.

4.2 Planeringsområde Ö – Övrig mark

Delområde Ö1: Öppen gräsmark (1,7 ha inkl. vändplats)

Delområde Ö2: Vändplats

Beskrivning av delområdena:

Delområde Ö1 utgörs av öppen gräsmark som tidigare betats men har lagts utanför den planerade betesfällan för att underlätta för besökarnas framkomlighet i området. Det innebär att den naturligt uppkomna stigen som går igenom området mot nordost ligger inom delområdet. Den södra delen utgörs av mycket sandig mark som är småkuperad med inslag av sandblottor och enstaka enar. Fältskiktet är ganska magert med förekomst av borsttåtel samt renlav bottenskiktet. I norra delen är fältskiktet av annan karaktär men även här är det magert. I övrigt förekommer inslag med både yngre och äldre tall.

Delområde Ö2 utgörs av en vändplats på mycket sandig mark.

Bevarandemål utöver de som anges i kapitel 3.1

Gräsmarkerna ska till största delen hållas öppna med enstaka inslag av träd och buskar och ska utgöras av ett blommande fältskikt med hävdgynnade arter. Det ska finnas inslag med mindre områden med sandblottor, framförallt i den södra delen. Vändplatsen ska fungera för både bilar och tyngre fordon.

Målindikatorer

- Förnaansamling och igenväxningsvegetation ska vara ringa, Ö1.
- Träd- och buskskiktet ska inte täcka mer än 20 % av arealen, Ö1.
- Det ska finnas inslag med blottad sand, Ö1.
- Delområde Ö2 ska fungera som vändplats för både bilar och tyngre fordon.

Skötselåtgärder utöver de som anges i kapitel 3.

- Rönjning av uppväxande sly. Enbuskar och blommande buskar ska gynnas.
- Slätter på grönytan direkt väster om skogsdungen i anslutning till parkeringen. Sen slättertidpunkt bör eftersträvas för att gynna en lång blomningstid. Årlig slätter är inte nödvändig men får avgöras utifrån tillväxten.
- Extensiv skötsel av de södra delarna, dvs olika skötsel- och störningsåtgärder för att gynna områdets sandmarksvärden, t ex skapande av mindre sandblottor, naturvårdsbränning, rönjning och ev.slätter.
- Vid behov underhåll av vändplats tillsammans med vägsamfälligheten GA 8 Manfred Ols väg (ingår i denna vägsamfälligheten).

5 Friluftsliv

Områdets närhet till Magleheims tätort och Degeberga sommarby gör det till ett värdefullt friluftsområde. Idag utnyttjas området i stor omfattning som ett strövområde av de närboende. Området gränsar även till den gamla banvallen mellan Degeberga och Brösarp som idag utgörs av ett promenad- och cykelstråk. Det finns redan idag flera stigar genom området men många av dessa håller på att växa igen. Besökare når lättast området från östra delen vid Degeberga sommarby där det kommer att finnas möjligheter att parkera inom naturreservatet. Det finns i dagsläget inga anläggningar i området.

5.1 Tillgänglighet, parkering, gränsmarkering och informationsskyltar

Syftet med anläggningar för besökare är att under enklare former tillgodose allmänhetens intresse av att utnyttja området som ett strövområde. Utvecklingen av friluftslivet och besöksanläggningarna ska dock ske i liten omfattning och inga natur- eller kulturhistoriska värden får skadas.

Bevarandemål

Naturreservatet ska fungera som ett strövområde för de närboende där hänsyn tas till områdets naturvärden. Informationen ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket och förståelsen för områdets skötsel. Anläggningarna och informationen ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.

Det finns en gammal markväg som går igenom området och som används i stor omfattning av besökarna. Denna ska ligga utanför betesfällorna. Tallen höger om vägen är avverkad vintern 2016/17.

Målbildikatorer

- Det ska finnas minst 7 informationsskyltar om naturreservatet, se bilaga A.
- Det ska finnas en enklare parkeringsplats, se bilaga A.
- Det ska finnas stängselgenomgångar och/eller självstängande grindar på lämpliga ställen för att underlätta för framkomligheten i området. Dessa bör lämpligen vara konstruerade så att det går att ta sig fram med barnvagn och för ryttare.
- Det ska finnas utmärkning av naturreservatets gräns.
- Det ska finnas en stig/markväg som löper genom området och som ligger utanför betesmarken för att underlätta framkomligheten för besökarna i området.

Engångsåtgärder

- Gränsmarkering enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Miljövänligt material eftersträvas för gränsmärkningsstolpar.
- Uppsättning av informationsskyltar om naturreservatet.
- Anordnande av stängselgenomgångar och självstängande grindar samt parkeringsplats.

Löpande skötselåtgärder

- Underhåll av parkeringsplats, gränsmarkeringar, informationsskyltar grindar och stängselgenomgångar.
- Underhåll av stig/markväg enligt kartbilaga A.
- Extensiv skötsel av gång/rid/cykelstråk som skapats genom anpassad staketdragning inom *delområdena B1 och B2* samt stigen genom bokskogen inom *delområde S1* så att det inte växer igen.

6 Jakt och fiske

De inskränkningar som finns för jakten är att det inte får ske någon viltutfodring mer än åtling i samband med jakt och att inga nya fasta jakttorn får uppföras. Mobila jakttorn som tas ner efter jaktsäsongens slut är dock undantagna. Befintliga fasta jakttorn som är markerade på kartbilaga A får finnas kvar men ska underhållas och vara i sådant skick att de inte utgör någon fara för besökare. Markägaren/jaktarrendatorn har ansvaret för alla jakttorn. I övrigt ska jakten ske enligt jaktlagstiftningens bestämmelser.

7 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

Restaureringen av betesmarkerna bör följas upp särskilt, speciellt med avseende på dagfjärilsfaunan och utvecklingen av sandmarksarterna.

8.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

8.3 Uppföljning av kostnader

Görs årligen av den som enligt avtal ansvarar för skötseln.

9 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Planeringsområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel	Restaurering av betesmark inkl. efterröjning på hygge och rest.ytor	Snarast inom prioriterade områden	B1, B2	Förvaltaren	1	Markskador ska undvikas
	Stubbrytning och hopsamling av avverkningsrester	Snarast	B1	Förvaltaren	1	Ingen brytning där ledningen är nedgrävd.
	Skapande av sandblottor	Snarast	B1, Ö1	Förvaltaren	1	Ingen grävning där ledningen är nedgrävd.
	Anläggning av småvatten för groddjur	2017/18	B1	Markägaren i samråd med Länsstyrelsen	1	Finansieras med medel från landbygdsprogrammet
	Löpande röjningsåtgärder av igenväxningsvegetation	Vid behov	B1, B2 och Ö1	Markägare/ betesarrendator	1	Förvaltaren ansvarar för restaureringen därefter ligger ansvaret på markägaren eller betesarrendatorn
	Friställning av äldre och medelåldriga träd av ek, bok och tall.	Löpande	Hela området	Förvaltaren	1	För att gynna utveckling av grova och vidkroniga träd
	Friställning av yngre ersättnings-träd av ek, tall och bok	Löpande	S1, S3	Förvaltaren	2	

Anläggningar	Ev. skapande av luckor i bokskogen	Vid behov	S1	Förvaltaren	3	Genom ringbarkning, avverkning, skapande av högstubbar.
	Extensiv skötsel på obetad gräsmark	Vid behov	Ö	Förvaltaren	2	
	Anläggande och underhåll av parkeringsplats samt vändplats vid GA8	Snarast vad gäller parkeringsplats och vid behov för vändplats	Enligt bilaga A	Förvaltaren	1	Underhåll av vändplats tillsammans med GA8.
	Uppsättning och underhåll av informationstavlor	Snarast, sedan löpande	Enligt bilaga A	Förvaltaren	1	
	Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan löpande	Hela området	Förvaltaren	1	
	Underhåll av stig/markväg	Löpande	Enligt bilaga A	Förvaltaren	1	
	Extensiv skötsel av gång/cykel/ridstråk som skapats genom anpassad staketdragning	Vid behov	I anslutning till delområde B1, B2a och B2b, Ö samt S1	Förvaltaren	2	
	Uppsättande av stängselgenomgångar och grindar	Snarast	På lämpliga ställen för att underlätta framkomligheten för besökarna	Förvaltaren		Självstängande grindar som är tillräckligt breda för genomgång med barnvagn eller ryttare.
	Ev. uppsättande av stängsel runt grodvatten	Vid behov	Inom delområde B1	Förvaltaren	1	Om vattenkvaliteten påverkas alltför negativt av betes djurensspillning.
	Underhåll av fasta jaktorn	löpande		Markägaren / jaktarrendatorn		Markägaren / jaktarrendato

enligt
kartbilaga A
samt, stugan
inom
delområde S1

rn har ansvar
för dessa
anläggningar.

10 Rödlistade arter

Nedan förtecknas rödlistade arter eller i övrigt naturvårdsintressanta arter som påträffats inom området och i nära anslutning. Uppgifterna är hämtade från artportalen från år 2000 och framåt. Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt ArtDatabankens rödlista från 2015⁵..

⁵ Hotkategorier enligt fastställd svensk rödlista av ArtDatabanken från 2015. Hotkategorierna är: NT=missgynnad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, RE=försvunnen och DD=kunskapsbrist, LC= livskraftig.

Organism-grupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödliste-kategori	Fridlyst	Natura 2000-art	ÅGP-art
Fjärilar	almsikelvecklare	Ancylis upupana	NT			
	almsnabbvinge	Satyrrium w-album	NT			
	almsnabbvinge	Satyrrium w-album	NT			
	askbarkmott	Euzophera pinguis	NT			
	bredbandad mårefältmätare	Epirrhoe galiata	NT			
	bredbrämad bastardsvärmare	Zygaena lonicerae	NT			
	brokigt timjansmott	Pempeliella ornatella	NT			
	brun sikelvinge	Drepana curvatula	NT			
	brunrött rovfly	Cosmia pyralina	NT			
	brunt timjansmott	Delplanqueia dilutella	NT			
	fläckig glansspinnare	Callimorpha dominula	NT ^o			
	fältmalörtsrotvecklare	Pelochrista infidana	NT			
	glimfältmätare	Perizoma hydrata	NT			
	glimmalmätare	Eupithecia venosata	NT			
	glänsande sandgräsmott	Catoptria lythargyrella	VU			
	grå klaffmätare	Philereme vetulata	NT			
	grönt hedmarksfly	Calamia tridens	NT			
	gulpannad lavspinnare	Eilema pygmaecolum	NT			
	hedpärlemorfjäril	Argynnis niobe	NT			
	humlerotfjäril	Hepialus humuli	NT			
	krattsnaabbinge	Satyrrium ilicis	NT			
	kvadratmott	Udea olivalis	NT			
	ligusterfly	Craniophora ligustri	NT			
	linjespröat timjanfjädermott	Merrifieldia leucodactyla	NT			
	mindre bastardsvärmare	Zygaena viciae	NT			
	mindre purpurmätare	Lythria cruentaria	NT			
	mindre snigelspinnare	Heterogenea asella	NT			
	mjölfly	Eublemma minutata	EN			Ja
	piltecknad fältmätare	Gagitodes sagittata	NT			
	rödbrunt gräsfly	Mythimna turca	NT ^o			
	rödlätt lövmätare	Scopula rubiginata	NT			
	sandsnedbandsvecklare	Clepsis pallidana	VU			
	sexfläckig bastardsvärmare	Zygaena filipendulae	NT			
	silversmygare	Hesperia comma	NT			
	smaragdgrön lundmätare	Hemistola chrysoprasaria	EN			
	snedstreckad fältmätare	Perizoma bifaciata	NT			
	stinksyskevecklare	Endothenia nigricostana	NT			
	streckhedspinnare	Spiris striata	VU			
	större vitbandsvecklare	Xerocnephasia rigana	VU			
	större vitblärefly	Hadena bicruris	NT			

	svart ljusmott	Pyrausta nigrata	NT			
	svartbrun klaffmätare	Philereme transversata	NT			
	svartfläckig blåvinge	Phengaris arion	NT	Ja	Ja	Ja
	violettkantad guldvinge	Lycaena hippothoe	NT			
	vägtornsmätare	Triphosa dubitata	NT			
	åkerväddsanthenmal	Nemophora metallica	VU			
	åkerväddsmott	Eurhodope cirrigerella	EN			
	ängsmalmätare	Eupithecia subumbrata	NT			
	ängsmetallvinge	Adscita statice	NT			
Fåglar	sommargylling	Oriolus oriolus	VU			
Grod- och kräldjur	sandödlan	Lacerta agilis	VU	Ja	Ja	Ja
Kärlväxter	blåsippa	Hepatica nobilis		Ja		
	Jungfru Marie nycklar	Dactylorhiza maculata subsp. maculata		Ja		
	Sankt Pers nycklar	Orchis mascula		Ja		
	stor sandlilja	Anthericum liliago	EN	Ja		
	toppjungfrulin	Polygala comosa	VU			
	tvåblad	Neottia ovata		Ja		
Lavar	bokvårtlav	Pyrenula nitida	NT			
Skalbaggar	Månhornsbagge	Copris lunaris	VU			Ja
Sländor	fläckig myrlejonslända	Euroleon nostras	VU			Ja
	liten myrlejonslända	Myrmeleon bore	NT			Ja
Steklar	läppstekel	Bembix rostrata	NT			

11 Källor

11.1 Litteratur

Länsstyrelsen Kristianstad län 1996. Från Bjäre till Österlen - Kristianstad läns naturvårdsprogram.

Länsstyrelsen Skåne län. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län. Rapport 2006:14.

Länsstyrelsen Skåne län 2006. Beskrivning av naturvärdena i Dunderbäcken, Kristianstad kommun.

Ohlsson, A. & Wedelin, M. 2012. Dagfjärilar i Skåne 2001-2010.

11.2 Kartor, databaser och hemsidor

Artdatabanken – artfakta om rödlistade arter

Jordbruksverkets Ängs- och betesmarksinventering 2002-2004, TUV A

Kristianstad kommuns hemsida

Lantmäteriets hemsida – historiska kartor

Riksantikvarieämbetes fornsök

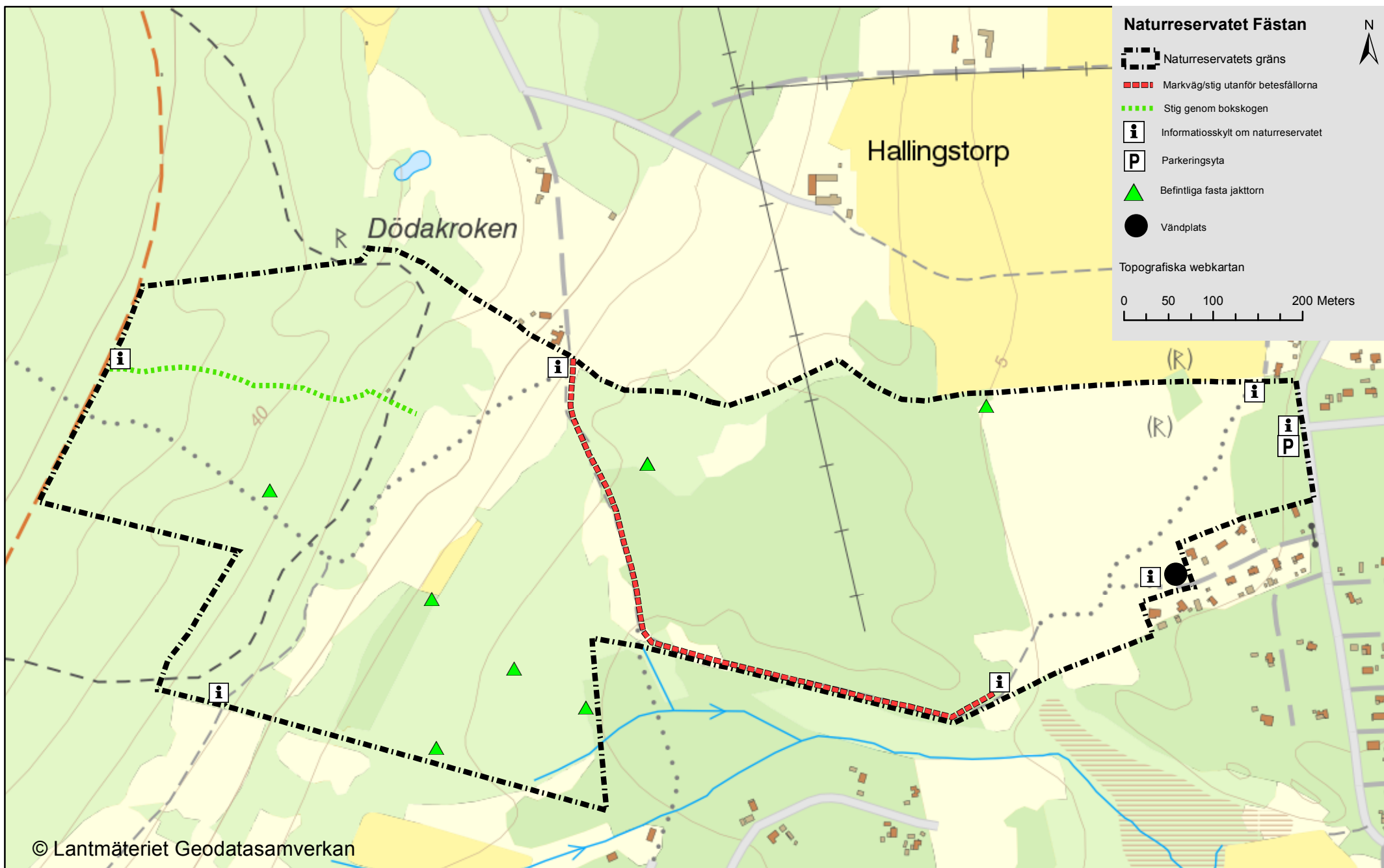
Skogsstyrelsens hemsida – Skogens pärlor

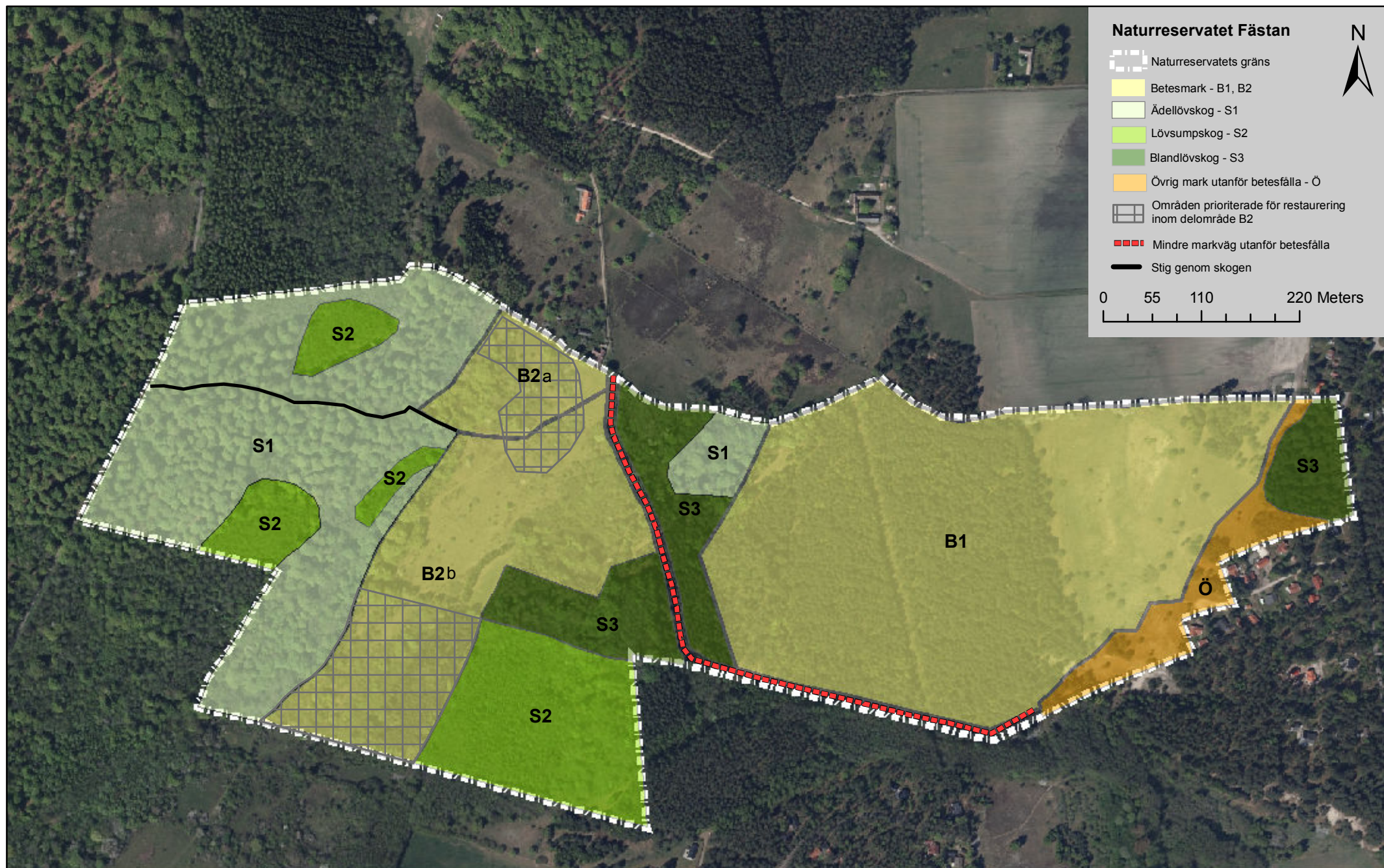
VIC Natur – Naturvårdsverkets databas för områdesskydd

11.3 Muntliga kontakter

Anders Olsson, Fjärilsexpert och närboende

Per Nyström, Ekoll AB, grodexpert.

Naturresevatet Fästan i Kristianstad kommun syftar till att långsiktigt bevara naturvärden i ett kulturpräglad landskap med lång hävdkontinuitet.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturresevat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturresevatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane